

DIAGNOZA

Praktyki studenckie **w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej** **- w opinii studentów, opiekunów uczelnianych i opiekunów w instytucjach**

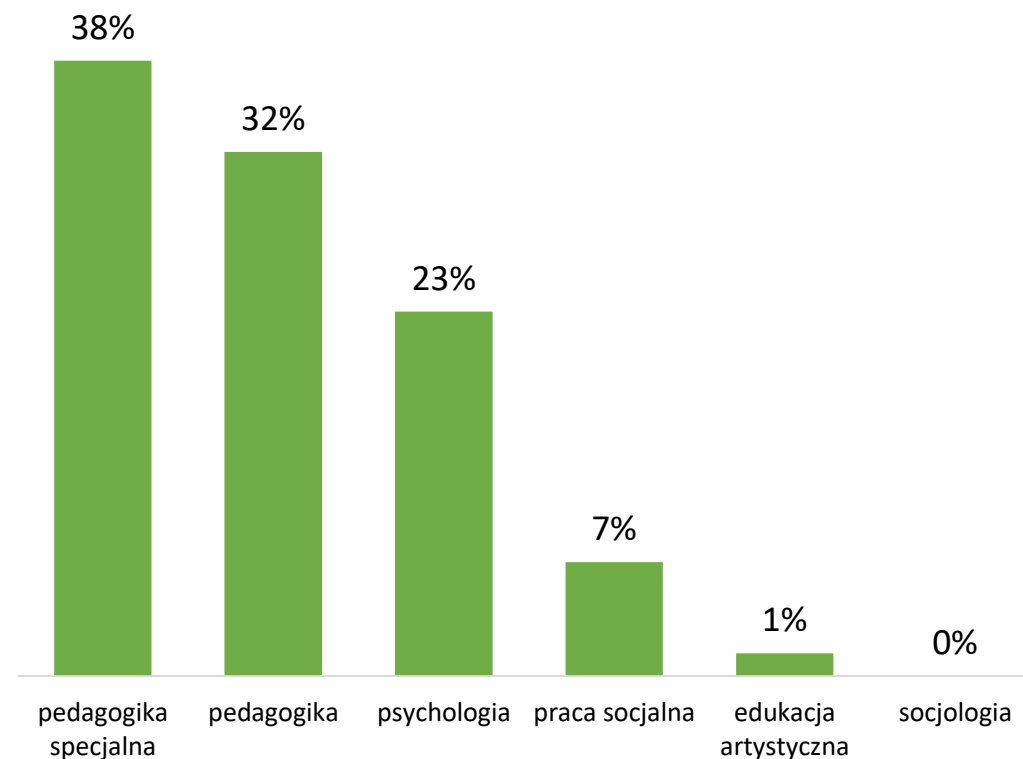
O diagnozie

- Diagnozę Praktyk APS przeprowadziła Koordynator Praktyk w APS/Sekcja Praktyk.
- Narzędzie badawcze: kwestionariusz ankiety w formie elektronicznej (pytania o charakterze ilościowym i jakościowym).
- Termin badania: 2 lipca-30 października 2021.
- Dobór osób do diagnozy: dobrowolny
- W diagnozie wzięło udział
 - 71 studentów/studentek APS
 - 41 uczelnianych opiekunów/opiekunek praktyk
 - 64 pracowników/pracowniczek instytucji, w których praktyki odbywają studenci APS.

PERSPEKTYWA STUDENTÓW I STUDENTEK

Informacje o respondentach

- W badaniu wzięto udział 71 studentów/studentek.
71 studentów/studentek stanowi 1,5% ogółu studentów, którzy mogli wziąć udział w diagnozie praktyk w APS. Dodac także należy, że udział w badaniu miał charakter dobrowolny, z tego względu nie wolno traktować poniższych wyników jako reprezentacji opinii studentów i studentek APS, jedynie jako próbkę nastrojów.
- Najliczniej w tym niewielkim badaniu byli reprezentowani studenci i studentki pedagogiki specjalnej (38%), pedagogiki (32%), psychologii (23%). Studenci pracy socjalnej stanowią 7% osób badanych, a 1% studenci edukacji artystycznej. W badaniu nie jest reprezentowany ani jeden głos studentów socjologii.
- W badaniu wzięto udział 62% studentów stacjonarnych i 38% studiujących niestacjonarnie.

Instytucje odbywania praktyk

Pedagogika specjalna

ośrodki specjalistyczne
przedszkola
szkoły
poradnie

Pedagogika

inne
poradnie
szkoły
ośrodki specjalistyczne
przedszkola
dom kultury

Psychologia

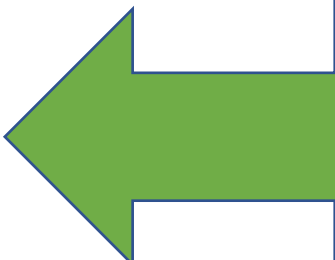
inne **szkoły**
przedszkola
ośrodki specjalistyczne
poradnie
szpitale

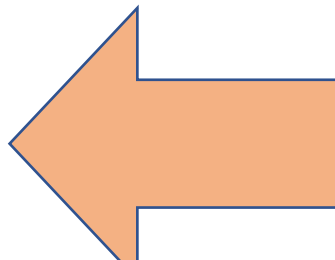
- Na grafikach przedstawiona jest popularność określonych instytucji jako miejsca praktyk na kierunku studiów.
- Studenci pracy socjalnej odbywali praktyki w ośrodkach pomocy społecznej i organizacjach pozarządowych.
- U respondentów z pedagogiki „inne” to również ngo’sy lub internaty. W przypadku respondentów z psychologii „inne” odnosi się do organizacji pozarządowych i półkolonii z zapleczem psychologicznym.

Ogólna ocena praktyk wg studentów

- Ogólna ocena praktyk w APS zaprezentowana jest w tabeli. Uzasadnienie ocen w rozróżnieniu na pozytywne i negatywne zostało zamieszczone w grafach po prawej stronie.
- 91% studentów uczestniczyło w spotkaniu z uczelnianym opiekunem praktyk.
- 66% z badanych stwierdza, że pojawiły się na spotkaniu przydatne informacje.

Kierunek	Średnia ocena dla ostatniego roku	Średnia ocen dla praktyk we wcześniejszych latach
Pedagogika specjalna	3,5	3,6
Pedagogika	3,7	4,25
Psychologia	3,1	3
Praca socjalna	3,6	3,25
Edukacja artystyczna	3	-

-
- Ciepła atmosfera w miejscu praktyk
 - Dużo nauki
 - Poznanie realiów pracy zawodowej
 - Różnicowanie w instytucjach
 - Upewnienie się co do wyboru ścieżki kariery
 - Możliwość sprawdzenia się

-
- Czas epidemii (trudność dostania się, praktyki zdalne – pozorowane)
 - Mała pomoc ze strony uczelni
 - Przytłoczenie dokumentacją
 - Mało zaangażowani opiekunowie w placówkach (poczucie bycia „kulą u nogi”)

Ocena poszczególnych elementów praktyk

	ogólne założenia praktyk studenckich	organizacja praktyk w uczelni	dokumentacja przewidziana dla danej praktyki	współpraca z instytucjami/firmami/organizacjami w ramach praktyk studenckich	współpraca z Sekcją Praktyk	czas realizacji praktyki (w ciągu roku akad./w okresie wakacyjnym)	współpraca z opiekunem uczelnianym	dostęp do informacji o praktykach	dostęp do dokumentacji i praktyk	możliwość realizacji założeń praktyki	jakość realizowanych praktyk	liczba godzin przeznaczonych na realizację praktyk	wymagania praktyk	współpraca z opiekunem w instytucji/firmie/organizacji
Ogółem	3,94	2,90	2,96	3,49	3,49	3,37	3,41	3,46	4,04	3,54	3,77	3,51	3,55	4,30
Pedagogika specjalna	3,92	2,32	2,66	3,4	3,66	3,33	3,44	3,59	4	3,62	4	3,48	3,7	4,40
Pedagogika	4,13	4,22	3,04	4,04	3,36	3,54	4,04	3,95	4,18	3,86	4,09	3,77	3,54	4,45
Psychologia	3,73	2,06	3,13	2,6	3,2	3	2,2	2,46	3,93	3,13	3,2	3,6	3,4	4
Praca socjalna	3,6	2,6	3,2	3,8	3,2	3	3,4	3,2	3,6	2,8	3,4	2,2	3,4	4,4
Edukacja artystyczna	5	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4	4	4	4,4

Średnia ocena elementów praktyk w skali 1-5, gdzie 5 oznacza najlepszą ocenę.

Instytucje praktyk zapewniły...

	bezpośrednia praca lub kontakt z klientem/ pacjentem/ wychowankiem	rozwój wiedzy dzięki pracownikom instytucji/firmy/org anizacji	rozwój umiejętności dzięki informacjom pracownikom instytucji/firmy/org anizacji	obserwowanie i asystowanie pracownikom przy zadaniach zw. z programem praktyk	realizacja własnych propozycji pracy	poznanie w praktyce warsztatu pracy	poznanie w praktyce nowatorskich metod pracy	poznanie sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych w pracy
Ogółem	3,66	3,79	4,04	3,77	3,47	3,73	3,11	3,50
Pedagogika specjalna	4,11	4,15	4,26	4,48	4,00	4,37	3,93	4,22
Pedagogika	4,14	4,18	4,23	4,18	4,14	4,41	3,41	3,82
Psychologia	3,27	3,60	3,73	3,80	3,60	3,87	3,00	3,47
Praca socjalna	3,80	4,00	4,00	4,40	3,60	4,00	3,20	4,00
Edukacja artystyczna	3,00	3,00	4,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00

Średnia ocena elementów praktyk w skali 1-5, gdzie 5 oznacza najlepszą ocenę.

Korzyści wyniesione z realizacji praktyk

Wiedza zawodowa

- Sprawdzenie się
- Konfrontacja wiedzy ze studiów z praktyką
- Konfrontacja z formalnościami
- Poznanie zawodu "od kuchni"
- Praktyczne wskazówki

Umiejętności praktyczne

- Profesjonalny kontakt z dzieckiem/młodzieżą
- Radzenie sobie z formalnościami
- Radzenie sobie ze stresem
- Sprawdzenie narzędzi, o których słyszano na studiach
- Informacje o sposobach organizacji pracy

Kompetencje społeczne

- Otwartość, swoboda
- Mniejszy strach i pewność w komunikacji z dziećmi/młodzieżą/rodzicami
- Umiejętność zadawania pytań
- Empatia i cierpliwość
- Umiejętność pracy w zespole

Czego zabrakło podczas praktyk?

Pedagogika specjalna

- więcej kontaktu z wychowankami
- mniej dokumentacji
- informacji zwrotnej
- możliwości bycia samodzielnym/ą
- pomocy ze strony Uczelni

Pedagogika

- możliwości bycia samodzielnym/ą
- za dużo dokumentacji
- kontaktu bezpośredniego
- możliwości pogodzenia praktyk i zajęć/pracy
- kontaktu z innymi pracownikami placówki

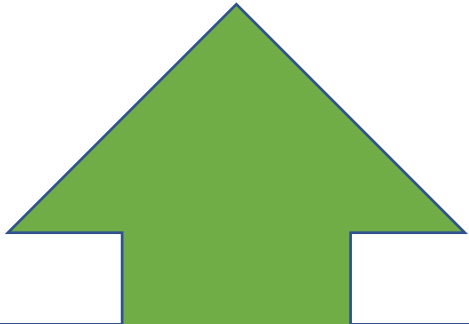
Psychologia

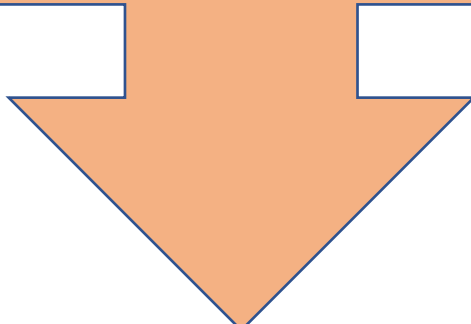
- wsparcia ze strony uczelni (poszukiwanie miejsca, lepszy kontakt z uczelnianym opiekunem praktyk)
- bezpośredniego kontaktu
- możliwość bycia samodzielnym/ą

Praca socjalna

- kontakt z opiekunem
- więcej samodzielności
- lepiej określonych celów praktyk

Mocne i słabe strony praktyk w APS

-
- **Dział Praktyk** - kontakt przez Teams, przez maile, sprawny obieg dokumentów, jasne wymagania, łatwość znalezienia dokumentów
 - **Duża liczba godzin** praktyk
 - **Szerokie spectrum** miejsc
 - **Czytelna dokumentacja**
 - **Mocne wsparcie** opiekunów uczelnianych

-
- **Mała pomoc** Uczelni w **znalezieniu miejsca praktyk**, mało ofert, brak placówek dla psychologów, w poradniach
 - **Brak wsparcia** (albo i kontaktu) z **uczelnianym opiekunem praktyk**
 - **Wynagrodzenia** (brak dla placówek, brak dla studenta)
 - **Dokumentacja** (jej stopy, niejasności jak ją wypełniać, dokumenty nie oddają istoty praktyk, a zabierają czas)
 - **Ramy czasowe** (kolizja praktyk z zajęciami na uczelni, kumulacja zadań w semestrze letnim, za dużo godzin)
 - **Studenci niestacjonarni** (niemożność pogodzenia praktyk i pracy zawodowej, konieczność odbycia praktyk dla osób już pracujących w zawodzie)

Proponowane zmiany

Pedagogika specjalna

- pomoc w znalezieniu miejsca praktyk
- mniej dokumentacji, dokumentacja bardziej czytelna, oswojenie placówek z dokumentacją
- odgórnie narzucony czas w semestrze na odbycie praktyk
- lepszy dobór opiekunów uczelnianych
- wynagrodzenie za odbycie praktyk

Pedagogika

- mniej dokumentacji, również - bardziej intuicyjna
- dostosowanie programu praktyk do możliwości osób pracujących w zawodzie
- więcej ofert z Uczelni (w tym z poradniami psych.-pedag.)
- plan zajęć dopasowany do realizacji praktyk

Psychologia

- opiekunowie (więcej otwartości i życzliwości, dostępność w wakacje)
- miejsca praktyk (więcej ofert ze strony uczelni - też spoza Warszawy, współpraca ze szpitalami, weryfikacja miejsc polecanych przez APS)
- większa elastyczność w terminach i dokumentacji
- wynagrodzenie dla placówek za przyjęcie studenta, brak opłat za praktyki przez studenta

Praca socjalna

- lepsza komunikacja z opiekunem
- mniej godzin praktyk (zadania były już powtarzalne, nie uczyły nic nowego)
- mniej godzin praktyk
- wskazanie placówek przez uczelnię
- uwzględnienie w planie zajęć czasu na praktyki

Praktyki w APS

- Czy praktyki proponowane przez Akademię pozwalają studentkom/studentom zdobyć wiedzę i umiejętności istotne dla podejmowania zatrudnienia?

- Chęć pracy w wyuczonym zawodzie

- Ocena szansy na zatrudnienie w wyuczonym w toku studiów zawodzie

* Najlepiej swoje szanse na zatrudnienie oceniają respondenci-studenci pedagogiki (86%). Pedagogika specjalna 59%, psychologia 47%, pracownicy socjalni 60% (ale N to tylko 5 respondentów).

Potrzebne wsparcie / pożądanane rozwiązania

Pomoc w znalezieniu miejsca praktyk („stałe” miejsca dla studentów)

Pomoc w uzupełnianiu dokumentacji (czytelne instrukcje bądź jej okrojenie)

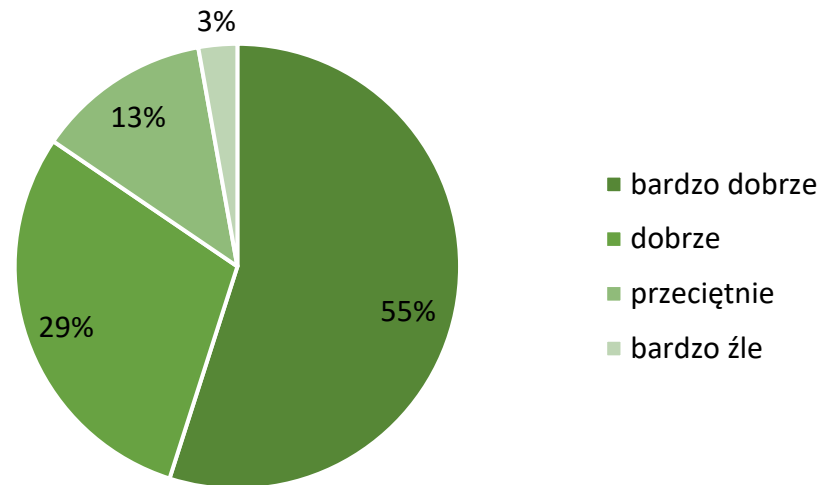
Więcej placówek związanych z artoterapią

Praktyki do zrealizowania w ciągu całego czasu studiów, nie w danym roku/semestrze

Bardziej pomocny, dostępny i aktywny uczelniany opiekun praktyk (mniej studentów na opiekuna)

Zaangażowanie studentów w proces praktyk

- Studenci w przeważającej większości oceniają swoje zaangażowanie w praktyki bardzo wysoko lub wysoko (84,5% respondentów).

- Ci, którzy oceniali swoje zaangażowanie jako niższe uzasadniali je przytłoczeniem dokumentacją oraz koniecznością skupienia się w jednym czasie na praktykach, studiach, pracach dyplomowych i pracy zawodowej.

Studenci o współpracy z opiekunem praktyk w instytucji

- 93% respondentów podczas praktyk miało wyznaczonego bezpośredniego opiekuna praktyk w instytucji. 5 osób spośród 71 badanych nie współpracowało z taką osobą.
- W większości studenci oceniają tę współpracę **bardzo dobrze** lub **dobrze** wskazując na otwartość, profesjonalizm, życzliwość i cierpliwość opiekunów praktyk w instytucjach.
- Ci respondenci wspominali również o wyczerpujących informacjach zwrotnych, cennych wskazówkach i dobrej relacji między nimi a opiekunami praktyk w instytucji.
- Pojawiły się pojedyncze głosy respondentów wspominających o braku czasu opiekunów lub o znikomym kontakcie z tymi osobami. Te same osoby wspominały o informacji zwrotnej ograniczającej się jedynie do uzupełnienia dokumentów.
- **Średnia oceny współpracy z opiekunem** wg respondentów to **4,43**.
- **Średnia oceny informacji zwrotnej** udzielonej przez opiekunów to **4,02**.

Praktyki w czasie pandemii

- W czasie pandemii wiele zadań wokół praktyk studenckich odbyło się zdalnie.
- Studenci skarżą się na brak możliwości kontaktu / ograniczony kontakt z wychowankiem/pacjentem/klientem (jednocześnie rozumiejąc ograniczenia epidemiczne) niekiedy nazywając praktyki zdalne pozorowanymi. Na realizację praktyk w formie innych zadań od ich opiekuna uczelnianego – zdania są podzielone.
- Jednocześnie respondenci chwalą zdalne rozwiązania organizacyjne, które wymusiła pandemia: zespół w Teams do kontaktu z Koordynator Praktyk, zdalne kontakty z uczelnianym opiekunem, zdalny obieg dokumentacji (również z pobudek ekologicznych).

Rekomendacje

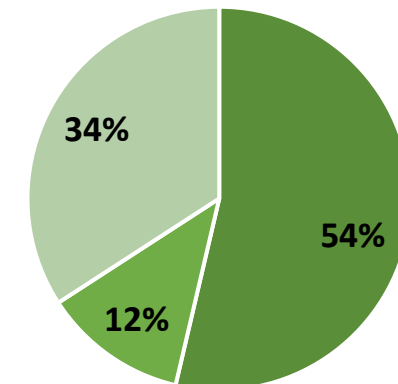
- Należy dołożyć starań, aby w diagnozie praktyk wzięło udział więcej studentów. Aby mówić o reprezentatywnych danych, respondentów należałoby dobierać w sposób losowy.
- Warto przemyśleć użycie innej metody badawczej. Może ciekawsze i pełniejsze informacje o praktykach przyniosłyby zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami poszczególnych kierunków/specjalności studiów?
- Niektórych pytań w kwestionariuszu respondenci nie rozumieli, o czym wprost pisali (pytanie o to, czego brakowało w czasie odbywania przez nich praktyk oraz pytania: *Co sądzi Pani/Pan o realizacji niektórych zadań praktyki w trybie zdalnym lub w formie zadań powierzonych przez opiekuna uczelnianego?*).

PERSPEKTYWA UCZELNIANYCH
OPIEKUNÓW I OPIEKUNEK
PRAKTYK

Informacje o badanych

- W diagnozie wzięło udział 41 opiekunów/opiekunek praktyk.
 - 15 opiekunów z pedagogiki specjalnej
 - 17 opiekunów z pedagogiki
 - 4 opiekunów z psychologii
 - 4 opiekunów z pracy socjalnej
 - 2 opiekunów z socjologii
- 54% respondentów sprawuje opiekę nad praktykami studentów stacjonarnych, 12% nad niestacjonarnych. 34% respondentów sprawuje opiekę nad jednym i drugim rodzajem studiów.
- Średnio opiekunowie sprawowali opiekę nad praktykami 2,6 grup dziekańskich.
- 95% opiekunów posiada doświadczenie zawodowe pozauczelniane: wykonują/wykonywali profesje, w których obecnie kształcą się studenci; pracują/pracowali w firmach, instytucjach publicznych i organizacjach pozarządowych.

■ stacjonarne ■ niestacjonarne ■ stacjonarne i niestacjonarne

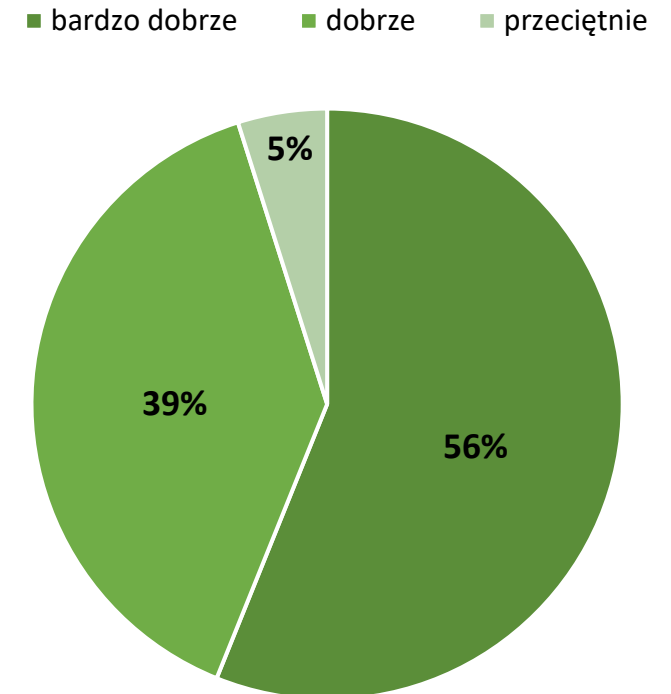

Zadania opiekunów uczelnianych

- ***Uczestniczę w praktyce studenta na każdym jej etapie (O nr 6).***
- Opiekunowie, którzy wzięli udział w badaniu, opisują wielce szeroki wachlarz czynności, które wykonują. Na myśl przychodzi stwierdzenie, że **są towarzyszami praktyk każdego studenta, a nie tylko ich opiekunami.**
- Zadania, które wykonują opiekunowie to:
 - wyposażenie studentów w potrzebne informacje,
 - bieżący kontakt z nimi,
 - kontakt z uczelnianym Działem Praktyk,
 - kontakt z instytucjami,
 - nadzór merytoryczny nad praktykami,
 - stały kontakt ze studentami (wsparcie w trudnych sytuacjach, udzielanie wskazówek),
 - weryfikacja dokumentacji,
 - przygotowanie sprawozdania.
- Opiekunowie wystawiają zaliczenia z praktyk na podstawie stałego kontaktu ze studentem, merytorycznej i formalnej weryfikacji dokumentacji, rozmowy z nim.
- Na pytanie „Czy praktyki w APS pozwalają studentom na zdobycie wiedzy i umiejętności istotne do podejmowania zatrudnienia?” 87% opiekunów odpowiedziało twierdząco, 10% częściowo się z tym zgadza, a odpowiedzi 2% były przeczące.

Zaangażowanie opiekunów

- Opiekunowie w 56% określili swoje zaangażowanie w opiekę nad praktykami jako bardzo dobre, a w 39% jako dobre. Jedynie 5% (2 osoby) określili swoje zaangażowanie jako przeciętne. Nie było odpowiedzi określających zaangażowanie jako jeszcze mniejsze.
- W pytaniu o sposoby komunikacji ze studentami najczęściej osób zaznaczyło wszystkie możliwe opcje: spotkania grupowe stacjonarne i online, spotkania indywidualne stacjonarne i online, korespondencja mailowa i przez Teams, a także indywidualny kontakt telefoniczny.
- Opiekunowie praktyk w różnym stopniu utrzymują kontakt z instytucjami, w których studenci odbywają praktyki.
 - Zawsze – 15%
 - Tylko z wybranymi – 39%
 - Jeżeli jest to konieczne – 39%
 - Nigdy – 7%
- Czytając ww. odpowiedzi na pytania odnosi się wrażenie, że opieka nad praktykami to trudne, czasochłonne i wszechstronne zadanie składające się z wielu czynności administracyjnych, merytorycznych, organizacyjnych.

Ocena poszczególnych elementów praktyk studenckich wg opiekunów uczelnianych

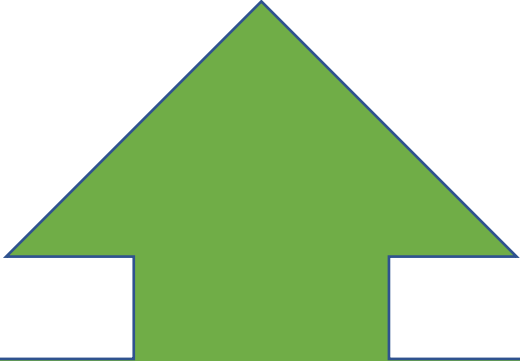
- Wszystkie elementy zbiorczo są oceniane na średnio **4,39**.
- Są zbliżone na poszczególnych kierunkach.
- Pojedyncze oceny „źle” lub „bardzo źle” pojawiały się w odpowiedziach opiekunów ze specjalności: wczesne wspomaganie, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, opiekuńczo-wychowawcza, zarządzanie oświatą, psychologia kliniczna, obu specjalnościach pracy socjalnej.

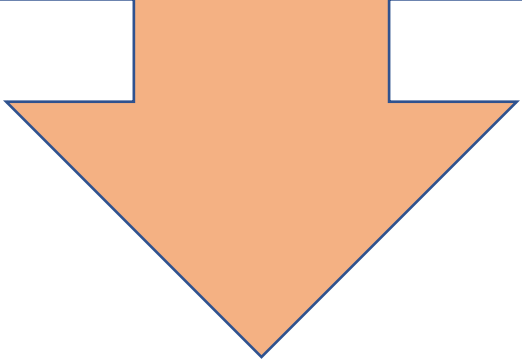
Element	Średnia ocena
ogólne założenia praktyk	4,61
dokumentacja praktyk dla studentek/studentów	4,37
współpraca z instytucjami/firmami/organizacjami	3,93
współpraca z Sekcją Praktyk	4,83
współpraca ze studentkami/studentami	4,27
czas realizacji praktyk (w ciągu roku akad./w okresie wakacyjnym)	4,00
dostęp do informacji o praktykach (zmiany, aktualne rozwiązania itd.)	4,63
dostęp do dokumentów dotyczących praktyk (zarządzenia, wzory dokumentów itp.)	4,63
współpraca z innymi opiekunami uczelnianymi i koordynatorami	4,37
liczba godzin przeznaczonych na realizację praktyk	4,15
wymagania dotyczące zaliczenia praktyk	4,44
forma realizacji praktyki (śródroczna, ciągła)	4,41
zakładane dla praktyk efekty uczenia	4,41

Ocena programu praktyk

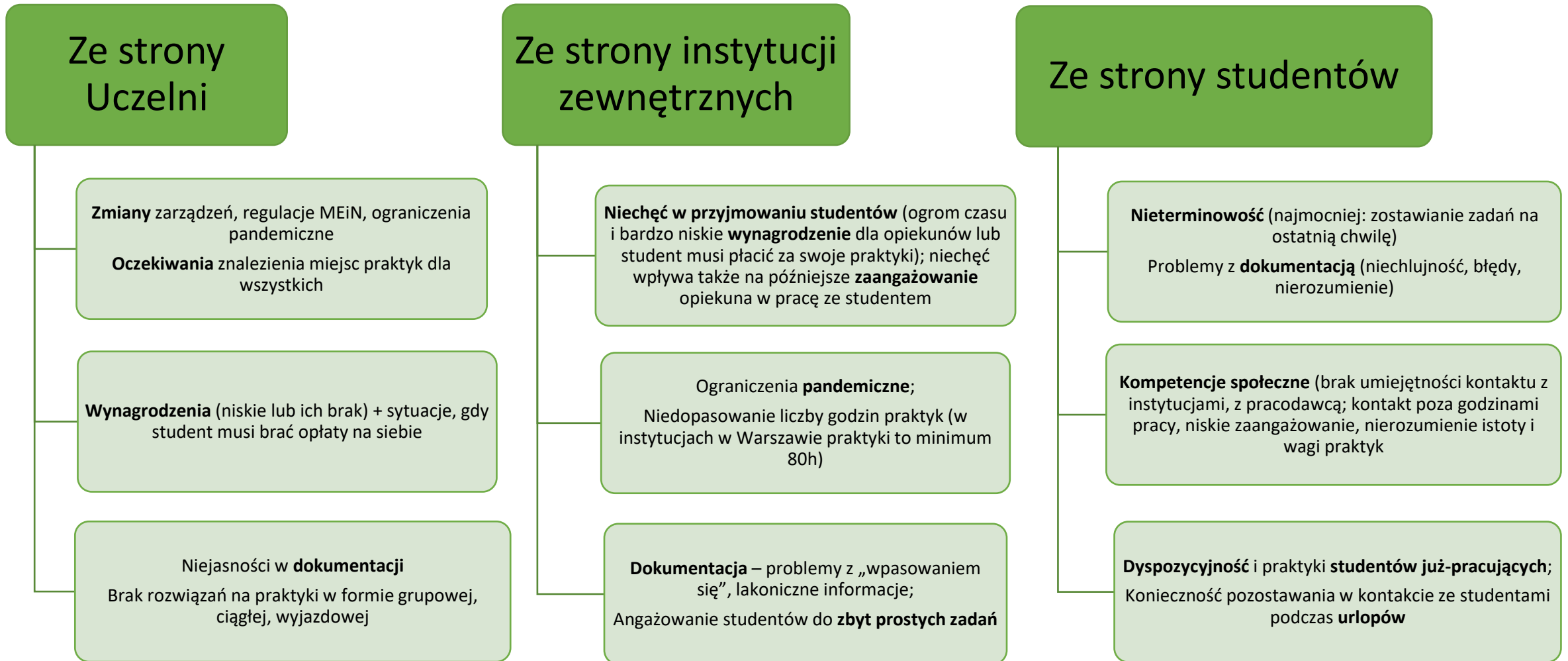
- Opiekunowie praktyk program praktyk oceniają tylko dobrze i bardzo dobrze.
- W większości są autorami lub współautorami programu, jeśli nie – zmiany są z nimi konsultowane.

Mocne i słabe strony praktyk w APS

-
- **Praca Sekcji Praktyk** – działająca sprawnie, życzliwie i elastycznie;
 - **Praca Koordynator Praktyk** – bieżący kontakt, cykliczne spotkania, sposób komunikowania się; również pomoc Uczelni w trakcie pandemii
 - **Podmiotowe traktowanie uczelnianych opiekunów praktyk** – możliwość proponowania zmian i najlepsza wiedza, jak powinny wyglądać praktyki na danej specjalności;
 - **Samodzielny wybór miejsc praktyk przez studentów** – podkreśla to ich podmiotowość;
 - **Współpraca z instytucjami zewnętrznymi** – tu wspomniana rola absolwentów APS i waga wynagrodzenia dla opiekunów w organizacjach;
 - **Merytoryka praktyk studenckich** – kompatybilność z programem studiów, realne przygotowanie do zawodu, różnorodność ścieżek rozwoju, duża liczba godzin praktyk
 - **Elektroniczny obieg dokumentacji**

-
- **Zły moment na praktyki** – surowe przypisanie praktyk do danego roku/semestru, a nie do całego toku studiów;
 - **Wynagrodzenia dla opiekunów w instytucjach** – niskie (co wpływa na ich chęci przyjęcia praktykantów i przypisanie rangi temu zadaniu), zupełny brak wynagrodzenia dla opiekunów w instytucjach;
 - **Baza instytucji/współprac** – jest niewystarczająca, w szczególności braki w obszarze edukacji osób dorosłych, edukacji informatyki i w psychologii; różna jakość pracy instytucji, do których trafiają studenci
 - **Dokumentacja**
 - **Postawa studentów**

Trudności napotymane w procesie praktyk

Oczekiwane wsparcie

- W pytaniu o oczekiwane wsparcie respondenci przede wszystkim mówili o:
 - poszerzaniu bazy współprac,
 - usprawnieniu wydawania skierowań na praktyki,
 - zwiększeniu wynagrodzenia dla opiekunów uczelnianych za opiekę (bądź „wymianę” opieki nad praktykami na godziny dydaktyczne).
 - ciekawą propozycją było także wsparcie w postaci asystenta wizytującego miejsca praktyk studenta.
- Warto zaznaczyć, że spośród 41 respondentów aż 15 osób odpowiedziało, że obecnie udzielane wsparcie przez Koordynator Praktyk i Sekcję Praktyk są wystarczające.

Proponowane zmiany

- Wśród proponowanych zmian najczęściej pojawiały się wypowiedzi dotyczące:
 - **Elastycznego terminarza praktyk** (aby były one przypisane nie do semestru, a do roku akademickiego, a najlepiej do całego toku studiów)
 - **Wynagrodzeń dla opiekunów zakładowych** (aby było one wyższe niż obecne i dostępne nie tylko dla opiekunów nauczycielskich)
 - **Zwiększenia bazy współpracujących z APS podmiotów**
 - **Zwiększenia liczby godzin praktyk** (również po to, aby studenci mieli szansę bycia zaangażowanym do poważniejszych zadań)
- Oprócz tego pojawiły się propozycje:
 - ciągłej, grupowej, (może wyjazdowej) praktyki pod okiem nauczyciela akademickiego (specjalność: edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną),
 - samodzielnego zawierania porozumień przez opiekunów,
 - dłuższego czasu na sprawozdanie,
 - zdalnego zaliczenia praktyk,
 - wglądu opiekuna do historii praktyk studenta,
 - automatycznego wklejania w USOS programów praktyk z roku na rok.

Praktyki a pandemia

Utrudnienia

- Blokada instytucji, niechęć do przyjmowania studentów na praktyki, trudności w obiegu dokumentów, trudności w praktykach *online*

Pomocne rozwiązania

- Udogodnienia terminowe, zadania „zastępcze”, doskonała komunikacja z Koordynator Praktyk, zdalny obieg dokumentacji (też skany dokumentów) w Teams
- Czy zostawić część zadań w ramach praktyk w formie online?
 - W obliczu pandemii wielu studentów zmuszonych było skorzystać z możliwości praktyk zdalnych.
 - Z odpowiedzi otwartych wynika jednak, że opiekunowie **zdecydowanie** uznają, że **bezpośredni kontakt** studentów z **klientem/wychowankiem/pacjentem to najważniejszy element procesu praktyk, element nie do zastąpienia w formie online**, dlatego też zdecydowanie odrzucają realizację części praktyk w formie zdalnej (odrębnym głosem był głos opiekuna z socjologii, który twierdził, że proces praktyk zyskał na formie zdalnej).
 - Większość opiekunów byłaby za **pozostawieniem elektronicznego obiegu dokumentacji** z praktyk i wykorzystaniem możliwości zespołów MS Teams.

PERSPEKTYWA PRACOWNIKÓW INSTYTUCJI

Informacje o badanych

- W badaniu wzięło udział 64 osoby sprawujące opiekę nad praktykami w instytucjach.
- Były to osoby o długim stażu pracy zawodowej i stażu bycia opiekunem praktyk.

30 lat i więcej	13	21%
15-29 lat	37	59%
5-14 lat	8	13%

Staż zawodowy

więcej niż 20	5	8%
11 - 20 lat	12	20%
6 - 10 lat	21	36%
rok - 5 lat	14	24%

Staż bycia opiekunem praktyk

- W przeważającej większości były to osoby wykonujące zawód nauczyciela, pedagoga i pedagoga specjalnego, psychologa i pracownika socjalnego.
- 56% osób badanych w swojej instytucji pełni stanowisko kierownicze/dyrektorskie.

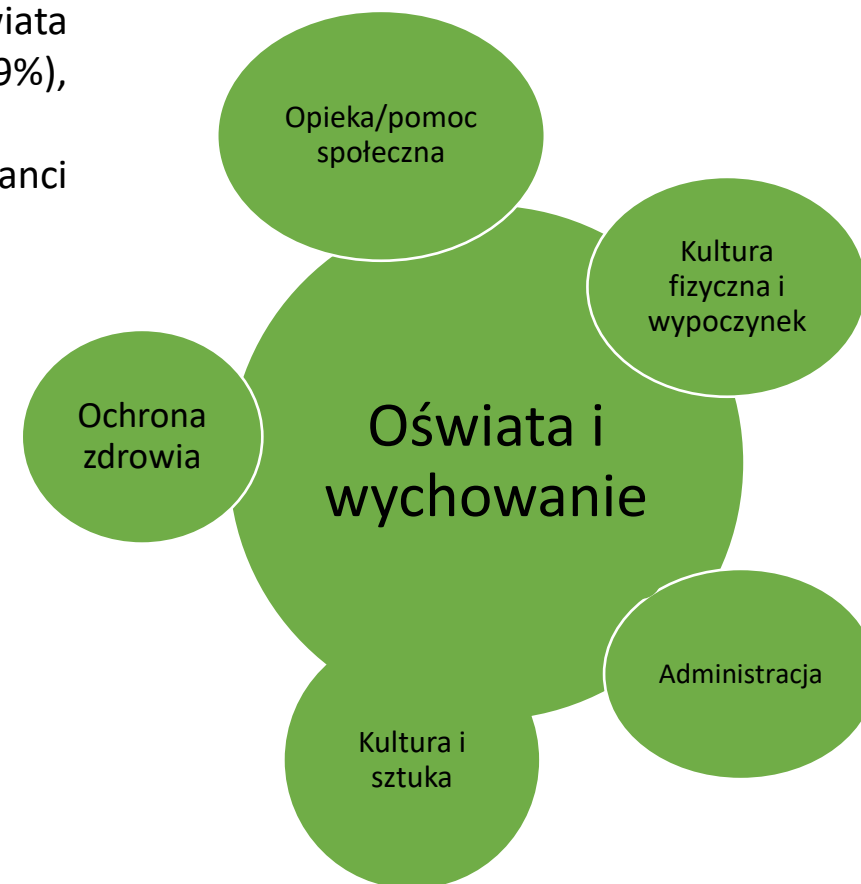
Reprezentowane instytucje

- Zdecydowana większość respondentów reprezentuje instytucje z obszaru oświata i wychowanie (65%), obszar ochrony zdrowia i opieki/pomocy społecznej (9%), kultura i sztuka (5%), pozostałe mniej.
- Co idzie za powyższym w badaniu wzięli udział przede wszystkim reprezentanci sektora publicznego 81%, pozarządowego 13% i rynkowego 6%.
- Rozkład lokalizacji, gdzie znajdują się instytucje praktyk wygląda następująco:

miasto 500 mieszkańców i powyżej	78%
miasto 50 do 500 tys. mieszkańców	9%
miasto 10 do 50 tys. mieszkańców	3%
miasto poniżej 5 tys. mieszkańców	2%
wieś	8%

- Wielkość instytucji wyrażona w liczbie jej pracowników:

100 osób i powyżej	27%
70-99 osób	19%
40-69 osób	17%
10-39 osób	33%
mniej niż 10	5%

Praktyki studentów w instytucjach

- W ostatnim roku akademickim najwięcej instytucji przyjęło do 10 studentów APS (42), 11 z nich ze względu na epidemię nie przyjęło żadnego. Pojedyncze zadeklarowały przyjęcie powyżej 20 studentów (5).
- Zadaniem studentów APS podczas praktyk była najczęściej obserwacja działań nauczycieli/wychowawców/innych w instytucji. Na drugim miejscu prowadzenie bądź współprowadzenie zajęć.
- Studenci równie często byli angażowani do pomocy organizacyjnej, wymaganymi elementami praktyk była szeroko rozumiane zaznajomienie się z dokumentacją wyznaczającą ramy działania organizacji.
- Niektórzy pracodawcy nazywali zadania studentów po prostu „włączaniem się w życie codzienne placówki”.

włączanie w życie codzienne placówki
zapoznanie z dokumentacją, aktami prawnymi, rozporządzeniami

obserwacja

prowadzenie (lub współ-) zajęć
pomoc organizacyjna

Praktyki studentów w instytucjach

- Sprawowanie opieki nad praktykantami polega na:
 - nadzorze merytorycznym (zależny od profilu od instytucji),
 - obsłudze organizacyjnej (przydział zadań i opiekuna tych zadań),
 - obsłudze formalnej (przedstawienie i omówienie dokumentacji oraz wypełnienie dokumentacji dot. praktyk.),
 - mentoringu (hospitacje zajęć, dawanie wskazówek, omawianie specyfiki zawodu i kontaktu z wychowankami/uczniami/podopiecznymi).
- Opiekunowie oceniając praktykanta zwracają uwagę na:
 - przygotowanie merytoryczne (umiejętności dydaktyczne, diagnostyczne),
 - kontakt z dzieckiem/młodzieżą/pacjentem/podopiecznym,
 - zaangażowanie w praktyki
 - własną inicjatywę studenta
 - odpowiedzialność
 - znajomość etyki zawodu.
 - kompetencje społeczne: sposób komunikowania się, umiejętność współpracy w zespole i pracy indywidualnej, na sumienność, na kulturę osobistą.

Chęć przyjmowania studentów na praktyki

Z czego wynika chęć bądź niechęć przyjmowania studentów?

Chętnie	Niechętnie
Chęć dzielenia się doświadczeniem i wiedzą zawodową	Ogromne obciążenie czasowe
Promocja placówki, dobrych praktyk w edukacji i misji organizacji	Duża odpowiedzialność
Chęć kontaktu ze środowiskiem naukowym	Niskie wynagrodzenie
Możliwość weryfikacji obranej ścieżki kariery studentów	
Szansa na nową kadrę, na pracowników samodzielnie przeszkolonych	
Studenci wprowadzają powiew świeżości, są też dodatkowymi osobami do pracy w organizacji	

Praktykanci to dodatkowy BEZPŁATNY obowiązek dla nauczyciela. Wynagrodzenie w wysokości 100 zł brutto za 40 - czy 100 godzin opieki praktykantem zakrawa raczej na kpinę niż wynagrodzenie? Nauczyciele godzą się na opiekę nad praktykantami jedynie na skutek moich nacisków - zdarza się ze odmawiają...

Praktyki powodują, że pracownicy etatowi placówki, których jest niewielu mają dodatkowe obciążenia, a czas poświęcony na wspieranie praktykantów nie jest w żaden sposób gratyfikowany przez Uczelnię (nawet w formie niefinansowej). Przyjmowanie praktykantów rodzi po stronie Instytucji obowiązki, które nie są równoważone przez Uczelnię w inny sposób. Zdecydowanie wolimy przyjmować studentów na roczne wolontariaty i w ten sposób dawać możliwość zaliczenia praktyk, ponieważ kontakt z osobami chorującymi psychicznie wymaga budowania relacji zaufania, a studenci wynoszą z tego więcej doświadczenia i umiejętności.

Elementy zapewnione podczas praktyk

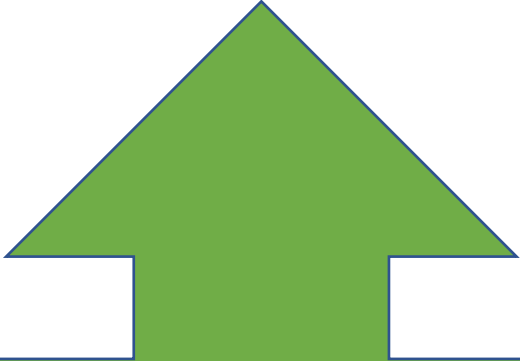
Element	średnia
zapoznanie się z wymaganiami BHP	4,2
wprowadzenie do działań instytucji/firmy/organizacji	4,7
zapoznanie się z dokumentacją instytucji/firmy/organizacji	4,6
bieżący kontakt w sprawach związanych z praktyką	4,85
prowadzenie dokumentacji praktyk przez studentkę/studenta	4,7
informację zwrotną dla studentki/studenta	4,8
możliwość realizacji zadań	4,9
osiągnięcie efektów uczenia	4,6

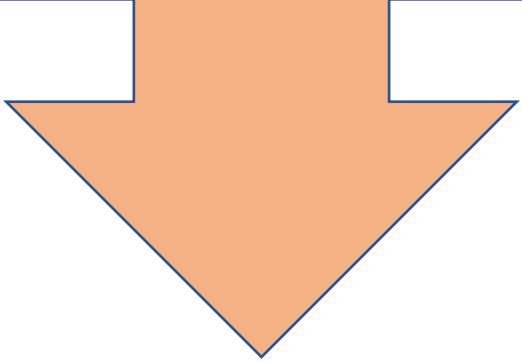
Ocena poszczególnych elementów praktyk

ogólne założenia praktyk	4,14
organizacja praktyk ze strony Akademii	4,01
zgodność założeń praktyki z wymaganiami rynku pracy	3,91
dokumentacja przewidzianą do praktyki (dziennik praktyk)	3,82
współpraca z opiekunem uczelnianym	3,56
zadania przewidziane do realizacji przez studentki/studentów podczas praktyk	4,01
współpraca ze studentkami/studentami	4,26
jakość pracy studentek/studentów w czasie praktyk	4,17
przygotowanie studentek/studentów do realizacji praktyki	3,87
liczba godzin przeznaczonych na realizację praktyk	3,96
wymagania dotyczące zaliczenia praktyk	3,84
formy realizacji praktyki	4,07

Średnia ocen z pytania ze 5-stopniową skalą bardzo dobrze – bardzo źle

Mocne i słabe strony

-
- **Dobra dokumentacja praktyk**
 - **Jasne zasady procesu praktyk** (lista zadań, informacje zawarte w sylabusie)
 - **Przygotowanie studentów**
 - **Dobry kontakt z uczelnianym opiekunem praktyk**
 - **Dobra liczba godzin**
 - **Sama idea/istota praktyk**

-
- **Kwestia gratyfikacji opiekunów** (chodzi zarówno o gratyfikację finansową jak i inną – w postaci szkoleń, kursów, konferencji w APS.
Cyt.: „Nie można zrzucić NAJWAŻNIEJSZEGO elementu składowego kompetencji nauczyciela - czyli przygotowania praktycznego do wykonywania zawodu - za darmo na barki nauczycieli pracujących w szkole”
 - **Słaby/brak kontaktu z opiekunem uczelnianym**
 - **Ograniczenia czasowe studentów** (powinni być dyspozycyjni w godz. 8-16, a mają wtedy zajęcia)
 - **Przygotowanie i postawa studentów** (działają na ostatnią chwilę i byle jak)
 - **Dokumentacja** (za długi czas oczekiwania na skierowanie imienne, zbyt ogólne cele praktyk, brak harmonogramu).

Przygotowanie studentów do praktyk

- Ocena poszczególnych kompetencji studentów i studentek APS wg pracowników instytucji.

wiedza merytoryczna	3,92
umiejętność stosowania wiedzy w praktyce	3,67
umiejętność współpracy	3,95
zaangażowanie w powierzane zadania	4,04
gotowość do podejmowania dodatkowych zadań	3,79
spełnianie wymogów formalnych (punktualność, obecność)	4,06
umiejętność komunikowania się	4,03
kultura osobista	4,26

Proponowane zmiany

- Proponowane zmiany najczęściej dotyczyły lepszej komunikacji na linii Uczelnia-pracodawca oraz gratyfikacji osób opiekujących się studentami.
- Ponadto wyrażały dużo innych propozycji, które w całości cytowane są poniżej:

Poszerzyć wiedzę o placówkach: miejscu, rodzaju placówki, wieku osób z którymi będą pracować odbywając praktyki oraz godzinach działania tych placówek. Ważny jest też cel i rezultaty działań, po co i dla kogo to robimy. To również świadomy wybór placówki. To ukierunkuje podjęcie decyzji -wyboru.

Zawarcie porozumienia na dany rok obejmującego wszystkich studentów.

Wprowadzenie w roku akademickim **czasu tylko na praktyki.**

Wcześniejsze **ustalenie liczby praktykantów i ich "rozłożenia" na cały rok szkolny.**

Ustanowić szkoły i przedszkola ćwiczebne, wprowadzić możliwość spotkań z koordynatorem praktyk, spotkania z grupą studentów przed zajęciami/praktykami, ustalić harmonogram odbywania praktyk

Studenci powinni **zgłaszać się wcześniej na praktyki**, a nie pod koniec roku szkolnego

Studenci powinni być **lepiej przygotowani** jeśli chodzi o ustawę o pomocy społecznej i metodologię pracy socjalnej

Przeniesienie części teoretycznej praktyk, np.: omawianie metod i form pracy organizacja pracy danej placówki, **na teren uczelni**, natomiast zajęcia czysto praktyczne- obserwacja zajęć-powinny być realizowane na terenie PPP

Można się zastanowić nad **inną formą praktyk studenckich**- np. **możliwość udziału w Zielonej Szkole, obozie szkolnym** i np.. zmienić liczbę godzin tak by odpowiadała indywidualnym potrzebom szkół

Możliwość pracy studentki/studenta w **godzinach pracy instytucji** przyjmującej co najmniej 3 razy w tygodniu

Proponowane rozwiązania

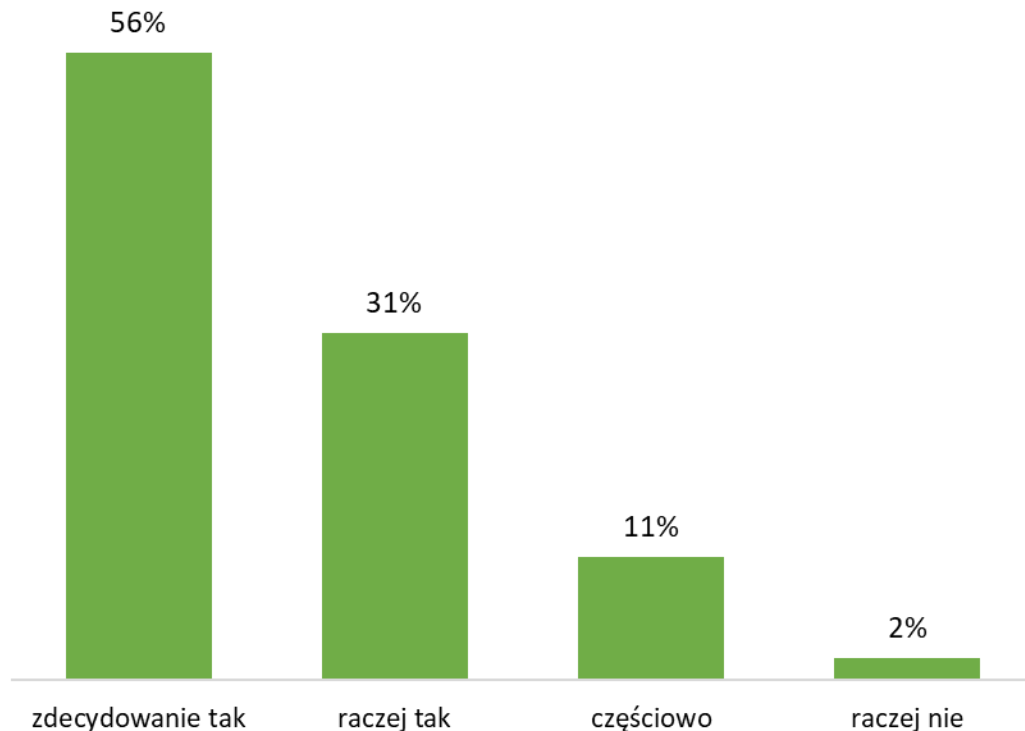
- Pracownicy instytucji pisali tu przede wszystkim o potrzebie:
 - Bezpośredniego i systematycznego kontaktu z opiekunem praktyk
 - Znanej z góry (na początku roku szkolnego) liczbie studentów, którzy będą zainteresowani praktykami w danej placówce
 - Większej liczbie studentów i aby przybywali oni systematycznie (łatwiej zorganizować pracę organizacji)
 - Lepszym wynagradzaniu wysiłków opiekuna praktyk z instytucji (wyższe wynagrodzenie lub dostęp do kursów, webinarów czy studiów podyplomowych)
- Poniżej znajdują się pozostałe proponowane rozwiązania
 - Pogłębianie wiedzy studentów nt. seniorów
 - Wcześniejsze poinformowanie placówki o chęci skierowania studentów
 - Bardziej szczegółowe wytyczne co do zadań studenta
 - Dłuższe praktyki (np. półroczne)
 - Faktyczne zainteresowanie studentów profilem instytucji
 - Informacja zwrotna dla instytucji
 - Nakierowanie praktyk na działalność wolontariacką
 - Nawiązanie systematycznej współpracy np. w zakresie prowadzenia zajęć pokazowych dla studentów
 - Wizyty studyjne
 - Rzeczywiste zainteresowanie studentów instytucją i jej misją
 - Skierowanie na praktyki bezpośrednio przez uczelnię przed podpisaniem porozumienia w sprawie praktyk.
 - Pomoc w produkcji materiałów edukacyjnych dla osób starszych (które zabierają do domów)
 - Szkolenia „nauczyciel superwizorem praktykującego studenta”
 - Przeniesienie praktyk na uczelnię (z uwagi na COVID wielu rodzicom nie podobają się „obce” osoby w placówce)

Praktyki a pandemia

- Trudności
 - Brak możliwości przyjęcia studentów / brak możliwości zadań zdalnych
 - Zadania zdalne - małe możliwości kontaktu studenta z dzieckiem/podopiecznym
 - Obawy rodziców/klientów do przebywania w placówce „obcych” osób
 - Izolacja osób starszych
 - Chęć przyjmowania na praktykę osób zaszczepionych
 - Trudności formalne w dołączaniu studentów do zajęć zdalnych
 - Studenci niezainteresowani praktykami – bardziej swoimi telefonami
- Czy zostawić część zadań w ramach praktyk w formie online?
 - Podczas praktyk, gdzie istotny jest kontakt z dzieckiem/podopiecznym → absolutnie nie!
To mija się z celem, tryb zdalny nie ma u nas zastosowania.
 - Dosłownie kilkoro pracowników instytucji deklarowało, że byłoby to możliwe.
 - Zdecydowana otwartość na zdalną formę innych zadań w ramach praktyk, np. rozmowa ewaluacyjna czy obieg dokumentów.

Opinia o praktykach i potencjalne trudności we współpracy dla innych instytucji

Czy praktyki proponowane przez Akademię pozwalają studentkom/studentom zdobyć wiedzę i umiejętności istotne dla podejmowania zatrudnienia?

Potencjalne trudności

Dodatkowa myśl pracownika instytucji

- *Założenie że konieczne jest odbycie praktyk w trakcie studiów - zwłaszcza pedagogicznych - jest słuszne! Ale realizacja...skarłała...
Stało się to obowiązkiem do "odwalenia" i zaliczenia zamiast najważniejszym elementem przygotowania do wykonywania zawodu !
Skutek ? Młodzi ludzie mają dyplom i wiedzę - **nie mają kompetencji**. Nie potrafią sobie radzić z grupą , określać priorytetów, robić tego wszystkiego co czyni z nauczania MAGIĘ.
Wypowiedziałam się w tej ankiecie bardzo negatywnie o praktykach , bo od dawna mnie to boli. Przy czym chcę zaznaczyć że mam w tej kwestii szczęście: w naszej szkole są wyjątkowi nauczyciele, którzy powierzone zadania realizują odpowiedzialnie także te dotyczące darmowej dodatkowej pracy dotyczącej opieki nad praktykantami.
Mam też szczęście do praktykantów! Negatywnie oceniam organizację i założenia. Systemowo jest źle. Z prawdziwym niepokojem czekam na pierwszego kandydata do pracy nauczycielskiej, który całość lub większość studiów ukończył zdalnie. Praktyki też. (P, 60)*

PODSUMOWANIE

Porównanie oceny praktyk w APS

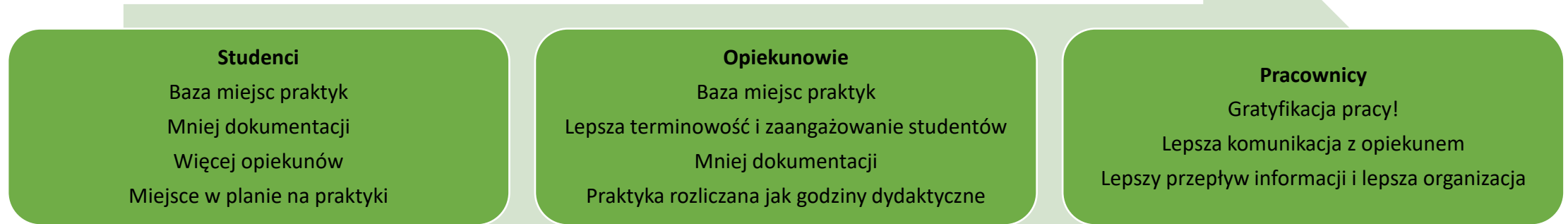
	studenci	opiekunowie	pracownicy
ogólne założenia praktyk studenckich	3,94	4,61	4,14
organizacja praktyk w uczelni	2,9	-	4,01
dokumentacja przewidzianą dla danej praktyki	2,96	4,37	3,82
współpraca z instytucjami/firmami/organizacjami w ramach praktyk studenckich	3,49	3,93	-
współpraca z Sekcją Praktyk	3,49	4,83	-
czas realizacji praktyki (w ciągu roku akad./w okresie wakacyjnym)	3,37	4	-
współpraca z opiekunem uczelnianym	3,41	-	3,56
dostęp do informacji o praktykach	3,46	4,63	-
dostęp do dokumentacji praktyk	4,04	4,63	-
liczba godzin przeznaczonych na realizację praktyk	3,51	4,15	3,96
wymagania praktyk	3,55	4,44	3,84
współpraca ze studentkami/studentami	-	4,27	4,26

Podsumowanie

- Praktyki studenckie to ważny etap przygotowania do zawodu. Są tego świadome wszystkie strony diagnozy praktyk APS.
- To też bardzo czasochłonne i pracochłonne zadanie zarówno dla studentów, opiekunów uczelnianych i opiekunów w instytucjach.
- Wyniki badania pokazują, że najwięcej niezadowolenia i chęci krytyki dotyczących praktyk jest wśród studentów. Pamiętać należy jednak, że nie jest to badanie będące reprezentacją głosu wszystkich studentów.
- Opiekunowie uczelniani wskazują na dużą ilość pracy, wszechstronność zadań opiekunów i różny stopień zaangażowania studentów w proces praktyk.
- Pracownicy instytucji najczęściej i najmocniej wskazują na ogrom pracy i duży stopień odpowiedzialności wynikający z opieki nad studentami, która to praca powinna być – w ich ocenie – znacznie lepiej gratyfikowana.
- Pamiętać należy, że wyniki sondy zdominowane są przez głosy prezentowane przez pedagogikę i pedagogikę specjalną. Pozostałe kierunki prowadzone w APS są w tej diagnozie prezentowane skromnie bądź wcale.

Rekomendacje

- Należy dołożyć starań, aby przy następnych badaniach ilościowych respondentów z wszystkich grup było więcej. Jeśli wyniki mają być reprezentatywne – należy je dobrać w sposób losowy.
- Może należy zastanowić się, aby podobne ankiety były obligatoryjne dla studentów (przy składaniu dokumentów praktyk do zaliczenia) i opiekunów uczelnianych (przy składaniu sprawozdań).
- Warto przemyśleć też dobór innych metod badawczych (np. zogniskowanych wywiadów grupowych na poszczególnych kierunkach/specjalnościach studiów).
- Główne wnioski i bolączki poszczególnych grup można by streścić jak na poniższym grafie:

Wyniki badania opracowała: mgr Anna Pokrzywa

Koordinacja działań diagnostycznych: dr Ewa Dąbrowa